

Kataluniako Parlamentuaren 7/1983 Legea, Hizkuntz Normalizazioaz

Miquel Strubell i Trueta

Ez du inork zalantzarik egingo, Penintsula Iberiarreko gaztelaniaz beste hizkuntzetako herri guztiak (portugesak salbu, noski) desafio ikaragarri baten aurrean daudenaz: gaztelaniaren hegemoni politika garaitzeko apustuaren aurrean, alegia. Estatu osoan, populazioaren ehuneko handi baten kultur berezitasunik nabari eta oinarrizkoenenganako mespretxu erabatekoz, hainbat mendez gero ezarri eta sustatu den politika dugu hori.

Politika honek, batetik, ondare kultural kolektiboa arras pobretu du; eta, bestetik, ez-gaztelauentzako justizia bilatzen duten errebindikazio-mugimenduak sorrerazi ditu.

Komunitate desberdinok maila askotako ahaleginak ari dira egiten beren kultura propioa aberasteko, eta horietako batetaz ihardun nahi nuke hemen: marko juridikoaz. Zehazkiago, ofizialtasun bikoitza ezartzen duen Konstituzioaren eta katalana Kataluniako hizkuntza propio aitortzen duen Estatutuaren babesean, hizkuntz normalizazioaren lege bat idatzi eta onartu duen lehen komunitate katalandunari dagokion marko juridikoaz.

1983ko apirilaren 23an argitara zen 7/1983 Legearen atarikoak xeheki deskribatzen ditu hizkuntza katalanaren egungo eskasi egoeraren kausak:

Lehenik, katalanaren duela bi mende t'erdiko ofizialtasunaren galera dago, Oin Berriko Dekretuak zirela medio, gaztelania ezarri bait zuten hizkuntza ofizial bakartzat; XX. mende betean, katalan hizkuntza eta kulturaren aurka 1939tik aurrera abiarazitako debeku eta pertsekuzioekin indartuko zen neurri hau.

Bigarren, XIX. mendearen erdialdera obligaziozko irakaskuntza ezartzeak katalana Kataluniako eskoletatik urruntzea ekarri zuen, horietan, 1978a arteko alditxo batzu salbu, gaztelania eta gaztelaniaz bakarrik irakatsi bait zen aginduz.

Hirugarren, pertsona gehienbat gaztelanidun ugariren Katalunian kokatzea, Kataluniak egitura sozio-ekonomiko, urbanistikoa, eskolar eta bestelakorik ezin eskaini ziezaiekeelarik gertatu da urte askotan zehar: Generalitateak aitortzen eta errespetatzen dizkien beren kultur identitate propioetatik egin ahalko zuketena, horien bitartez, inkorporazio eta aportazio osoa gizarte katalanarentzat.

Eta, azkenik, gaztelaniazko masa-komunikabide modernoena agerpenak, horietan bere paper erabakitzailegatik telebista aipatu behar bait da, katalana arlo publikotik ia erabat ezabatzen lagundu du.

Beste faktore bat aipa genezake oraindik, 1939an hasitako errepresioaren eta katalana arlo publikoetatik urte askotan baztertzearen ondorioa berau: ia sektore guztietan oso zabaldua dagoen inertzia, funtzio linguistikoa guztietarako erabat gai den hizkuntza baten erabilera-normalizazioa oztopatzen duena. Horregatik, normalizazio-prozesuaren helburu oinarrizkoenatarik izan behar du inertzia hau garaitzeak, herriaren kontzientziazio sakon baten bitartez.

Nabarmena da katalanak errepresio bortitza jasan duena. Giro sozio-politikoak ametitu duenean, haren erabilerak izan duen hedadurari zor zaio hori, horrek inola justifikatzen ez badu ere. Ez dugu ahaztu behar katalanak ordeztu zuela latina administrazio-hizkuntza bezala XIV. eta XV. mendeetan, eta garai horretako literatura produkzioak heldutasun handiko kultura baten berri ematen digula. Arriskutsua da beti ere, geldiro gertatutako aldaketa sozio-kulturalen datak finkatzea; baina, irakurlea gutxi gorabehera kontura dadin, esan dezakegu, Kataluniako biztanleria (eta honetan sartzen ditut Valentziakoa eta Balear Irletakoa), oro har, elebarkarra izan zela XVIII. mendea aski aurreratu arte, eta gaztelaniaren ezagutza generalizatua ez zela lortu (eta partzialki, gainera) XIX. mendearen azkenalderarte, eta mende honetan Balear Irletan.

1939az geroko errepresioak eragin handiagoa izan zuen Katalunian, katalanaren erabilera-normalizazioa eginagoa bait zegoen arlo publiko askotan; hauen artean aipatzekoak dira:

1. Irakaskuntz zentruak (Universitat Autònoma de Barcelona barne dela, non, data hura baino lehen, irakasle askok katalanez ematen bait zituen bere eskolak).

2. Administrazioa: korporazio lokalek eta, noski, Mankomunitateak eta 1931z geroztik, Generalitate errepublikanoak katalanez egiten zituzten beren dokumentu guztiak.

3. Komunikabideak: katalanezko hogeitamar egunkari baino gehiago zeuden 36ko gerraren aurreko urteetan, eta katalana zen irratian nagusi.

4. Nabarmentzekoa da, baita, Kataluniara 20. urteetan iritsitako lehen inmigranteen (batez ere aragoar, murtziar eta galiziarren) hizkuntz eta kultur integrazioaren maila altua.

«Eskasi egoera» batean intziditu nahi du, beraz, hizkuntz normalizazioaren legeak, gizarte kataluniarrean.

Legearen edukina

Legeak atariko eta bost titulu ditu. Lehenik, Legearen helburuak ezartzen ditu «Títol Preliminar»ek, lauok:

- a. Hiritar guztiek katalana erabil dezaten babestu eta sustatzea.
- b. Arlo publiko guztietan eraginkor egitea katalanaren erabilera.
- c. Komunikabide sozial guztietan normalizatzea katalanaren erabilera.
- d. Katalanaren ezagutzaren hedapena segurtatzea.

Artikulatuak argi uzten du biztanleriaren eskubidea katalana ezagutu eta erabiltzeko; pentsamendu- zein nahi-agerpenek ezin dezaketela, Katalunian, inolako diskriminaziorik sor katalanez egiten badira, eta hizkuntza ofizial bataren nahiz bestearen erabilera ezin dezakeela pertsona-diskriminaziorik sor; horrek ez du esan nahi, jakina, hiritarren ezagutza linguistikoak kontutan hartzerik ez dagoenik Administrazioako eta beste enpleguetako postu hutsak betetzerakoan.

Behar den ahalmen juridiko osoaz jokatzeko gai egiten du Atariko tituluak Gobernu katalana, Estatutuan eta Legean aitorturiko hiritarren eskubideak eraginkor bihurtzeko beharrezkoak izan

daitezen akzio politiko, administratibo edo judizialak gauzatzeko. Akzio judizialen aipamen honek eragin du, hain zuzen, Gobernu zentralaren bi konstituziokontrakotasun-inpugnazioetarik bat, oraindik ebazteko dagoena.

Títol I: De l'ús oficial: Generalitatearen, lurralde-administrazio kataluniarraren, administrazio lokalaren eta Generalitatearen menpe dauden korporazio publiko guztien hizkuntza propioa dela katalana xedatzen da.

Halaber, katalana eta gaztelania Katalunian hizkuntza ofizialak izateari edukina ematearren, xedatzen da, Parlamentuaren Legeak, Generalitatearen eta Kataluniako udaletxeen aginduzko xedapen eta ezapen ofizialak Generalitateko Egunkari Ofizialean bi edizioetan argitaratuko direla, katalanez eta gaztelaniaz. Katalana Generalitateko (eta honen parte da Parlamentua) hizkuntza propioa izateak justifikatzen du, zalantzazko interpretazioen kasuan, Lege baten katalanezko testua kontsideratzea baliozkotzat. Haatik, puntu konkretu honek eragin du Gobernu zentralak aurkezturiko beste konstituziokontrakotasun-inpugnazioa.

Hala eska dezaten hiritarrek Generalitatearen eta Udaletxeen ihardun administratiboen dokumentazioaren gaztelaniazko itzulpena eskuratzeko duten eskubidea zaintzen da. Beste xedapenen artean nabarmentzea komeni da, Kataluniako toponimoek forma ofizial bakartzat katalanezkoa izango dutela erabakitzen duena eta eite publikoko enpresetako enplegatuek jendea katalanez atenditzeko beharrezkoak diren ezagutzak izan beharko dituztela erabakitzen duena.

Títol II: De l'ensenyament: bi hizkuntza ofizialak ikastearen beharrezkotasuna bermatzen du hezkuntz maila guztietan, eta agintzen, katalana, ikasketa-hizkuntza propioa denez Katalunian, gero eta gehiago erabiliko dela behikulo bezala beren lehen ikasketak gaztelaniaz egin dituztenek katalana menderatu ahala. Goi-mailako ikasketetako ikasle eta irakasleen eskubidea birresten da katalanez zein gaztelaniaz mintzatzeko. Bai ikasleek eta bai irakasleek bi hizkuntzak ulertzea segurtatzeko kurtsoak eskaini behar dituzte Unibertsitateek. Azkenik, irakasle guztiek bi hizkuntzak ezagutu beharra daukate beren irakaslanaren eskakizunen araber, eta irakasle-eskolek titulatu berri guztiek bi hizkuntzak menderatzea garantizatuko dute, haiek irakaskuntzara sartzeko baldintza beharrezko izango delarik hau.

Títol III: Dels mitjans de comunicació: Generalitateak katalanezko teatroa, zinema, aldizkako prentsa eta produkzio editoriala

indartuko duela erabakitzen da, eta katalanaren erabilera normalizatuko duela konpetentzia edo gestio autonomikoko komunikabide sozialetan, kasu bakoitzeko hartzaileen katalan-ezagutza hobetuz joan dadin.

Títol IV: De l'impuls institucional: artikulua-sail bat du, katalanaren irakaskuntza Generalitateko eta Kataluniako Udaletxeetako funtzionarioei garantizatzeke eta dokumentuen itzulpen ofizialaz arduratzeko dagoen Generalitatearen organoa deskribatzen duena. Generalitateko Gobernuak eta Udaletxeek eragingo dute katalanaren normalizazioa merkataritz ekintzetan, publizitatekoetan, elkarteenean, kirolezkoetan eta bestetan. Gobernuak jarraitu egin beharko du biztanleriaren kontzientziazio-lana hizkuntz normalizazioari dagozkionetan.

Títol V: De la normalització de l'ús de l'aranès: Pirinio kataluniarreko eta Garona ibaiaren sorburu den Aran-go bost mila biztanleek aranera dute beren hizkuntza propioa, okzitanieraren aldaera berau. Generalitateak lortu du, horretarako sortu espezialista-batzorde baten bitartez, behin-behineko arau ortografiko batzu elaboratzea, horiei esker Legearen aginduak bete ahal izango dituelarik, hots: araneraren irakaskuntza eta erabilera garantizatzea haraneko eskoletan eta komunikabideetan.

Estatuaren Administrazio periferikoaren Kataluniako esparruetan katalanaren erabilera normalizatzeke beharrezkoak diren gestioez dihardute xedapen gehigarriek.

Azkenik, agintzen da, bi urteko epe gehienekoan, katalanaren erabilerak normala izan beharko duela Generalitatean, administrazio lokalean eta Generalitatearen menpe dauden beste erakunde publikoetan.

Legearen zehazpena

Legea indarrean egon den lehen urtean, hainbat erabaki hartu da, hura aplikatzeko, Dekretu eta Agindu lerrunearekin. Lehenik, Departament d'Ensenyament-en 362/83 Dekretua dago, 1983ko abuztuaren 30ekoa, eta irailaren 8ko Agindua, Kataluniako hezkuntz zentruetako hizkuntz normalizazioa arautzen duena. Normatiba honen apartatu batzuren aurka errekurtsioa egin zuen Gobernu Zentralak, eta gero erretiratu, bi administrazioetako eran-

tzule gorenen arteko elkarrizketen ondoren. Gero, Hizkuntz Politikaren Zuzendaritza Orokorraren egitekoa berretzen duen Dekretua aipa daiteke: Generalitatearen beraren normalizazio-prozesua eragitea eta gidatzea da egiteko hori (397/83 Dekretua, irailaren 8koa). Hirugarren, irailaren 8ko 396/83 Dekretuak «Comissió per a la Normalització Lingüística de la Generalitat» sortu du: Departamentu bakoitzeko Zuzendari Orokor mailako ordezkariak osatzen dute eta Hizkuntz Normalizazioaren Legea bete-razteko eginkizuna du, Generalitatearen administrazio-esparruan. Horretarako, Departamentuetako maila apalagoko eta, batzutan, Zuzendari Orokor mailako ordezkarien bilera teknikoak egiten dira. Asmoa zera da: ordezkariok, bakoitzari dagokion arloan, hizkuntz normalizazioaz arduratuko diren hizkuntzalariak izatea, Hizkuntz Politikaren Zuzendaritza Orokorraren koordinazio-pean.

Aipatzekoa da, halaber, Merkatalgo eta Turismo Departamentuaren 389/83 Dekretua, irailaren 25ekoa: askatasun osoa ematen du, Katalunian komertzializatzen diren kontsumo-produktuen etiketatua bi hizkuntza ofizialetako edozeinetan egiteko, gaztelania ezartzen zuten hainbat Gobernu Zentralen xedapen-sail luzearen eite diskriminatzaileari aurre eginez. Dekretu horren kontra ere (bere motibazioan ez du esplizitoki aipatzen Hizkuntz Normalizazioaren Legea) errekurritu egin du Gobernu Zentralak, eta Auzitegi konstituzionalaren epaiaren zain dago.

Hizkuntz politiken arteko liskarra

Aipatu lege-xedapenei Gobernu Zentralak egin inpu gnazioak ez dira, hala ere, Kataluniako Generalitatearen hizkuntz politikak dituen arazo legal bakarrak.

Horrela, adibidez, errekurtsuok egiten dira oraindik Kataluniako zenbait erakunde publikotarako oposizioetan katalana kontutan izatearen kontra. Jakina, ez da Katalunian hizkuntz normaltasunik lortuko bi hizkuntza ofizialetako bat, katalana, ezagutzen ez duen edo postua lortu bezain laster ikasi behar duen funtzionalgo batekin.

Begi-bistan dago, Gobernu Zentralak ez duela planteatu hizkuntz politika demokratikorik eta, ondorioz, lehenagoko politika bera mantentzen duela hein handi batean: Administrazio periferi-

koaren ia publizitate-kanpaina guztiak eta ia inprimaki guztiak gaztelaniaz bakarrik egiten dira; funtzionalgoaren parte handi batek, segurtasun-indarren eta Justizi Administrazioako kideak barne, ez du inolako birtziklajerik egin eta, katalanaren ezjakintasuna alegatuz, hiritarrei gaztelania inposatzen die; bere kompetenziakoak dituen arloetan erabat inhibitzen da Gobernu Zentrala, hala nola Iberia, Renfe edo Telefonikan (azken hau katalana sartuz doa bere ihardunean, Generalitateak egin gestioei esker); eta Gobernu Zentralak kudeaturiko komunikabideetan desoreka ikaragarria mantentzen du katalanaren eta gaztelaniaren artean (RNEren bost emisoretatik batek bakarrik ematen du katalanez, oso urria da oraindik katalanezko programen presentzia TVEn, etab.).

Zerrenda hau gehiago ez litzatzearren, gertakari benetan harri-garri, zeharo azientifiko eta, zenbaitentzat, lotsagarri bat aipatuko genuke: hizkuntz eta literatur agregatu eta katedratikoen oposizio eta trasladoak, institutu-mailakoak adibidez, bide desberdinetatik dabilta Katalunian eta Komunitate Valentziarrean, bi hizkuntza desberdin balituzte bezala. Honela, valentziar asko, katalan-irakasle izanik, ezin daitezke beren herrira traslada, berriro oposizioak eginez ez bada. Antzeko zerbait gertatuko balitz gaztelaniari dagokionean («extremeño»-oposizioak edo «andalus»-oposizioak, kasurako), pentsa zer-nolako saltsa sortuko litzatekeen irakaskuntzaren maila guztietan: aisa sumatzekoa da profesionalen haserre.

Gertakariok arazo larria agertzen digute herri iberikoen elkarbizitzarako: hizkuntz politika bat baino gehiago dagoela Katalunian (eta beste komunitate ez-gaztelanidunetako bakoitzean). Normalizazioaren alde diharduten administrazioentzat higapen izugarria dakar honek. Nekez justifika daitekeen eragozpena da ikuspegi konstituzionaletik, eta are nekezago soziolinguistikotik.

Legearen balioztapena

Legeak, oro har, aurrerapauso nabarmena egin du hizkuntzen berdintasunerantz, Kataluniako esparruan. Gobernu Zentralak ere zeregin handia du prozesu honetan, eta zentzu honetako jarrera espero izatekoa da, berdintasunen batera iristea hurbilago egon dadin: adibidez, Gorteen Ganbaretan hizkuntza ofizial guztiak libreki erabiltzea; Estatuko kapitalean eta beste hirietan galegozko, katalanezko eta euskarazko eskola publikoak sortu ahal izatea; hizkuntzok erabat inkorporatzea eginkizun publizitario eta, oro

har, publikoetan: Iberia, Renfe, Seat bezalako enpresetan, Tabacalera eta Campsa bezalako monopolioetan, eta ministraritzetan beretan.

Hala ere, lege hau indarrean sartzearekin abiarazi den hizkuntz berdintasunerantzko urrats apal honek erreakziorik sortu bide du esparru ugartan gaztelaniaren nagusigo-egoera defendatu nahi duten pertsonengan; eta, agian, legea talde parlamentari guztiek onartua izateari zor zaio Legeak gaurdaino ezadostasun inportanterik ez sortu izana Katalunia-barnean.

Kataluniako Hizkuntz Normalizazioaren Legea da lerrune honetako lehen xedapena Kataluniaren historian. Bi aurrekasu baka-rik ditu, eta lege-tasunik gabeak: 1931 eta 1977ko elebitasun-dekretu (gaizki) deituak, katalana heziketa-zentruetako ikasketa-planetan obligazioz sartu zutenak. Informabideen arabera, aurrekasu legislatiborik ez egote honek eragin zuen talde parlamentari batek, sozialistak, zalantzak izatea hizkuntzaren gaiak legislatzearen komenentziaz. Zergatik legistatu orain, lehen aldiz, II. Errepublikakoan adibidez, Generalitateak egin ez zuenean?

Erantzuna, hizkuntza katalanaren bi uneon arteko historian bila daiteke. Katalana, gerra-ondoko urteetan, hain gogor erreprimitu eta hain erabat baztertu ondoren bizitza publikotik, inmigrazioa kultur eta hizkuntz integrazioarako benetako ahalbiderik gabe aurkitu zen, lehenago genioenez. Inmigrazioak, gainera, gizarte kataluniarreko hainbat sektore giltzarri neurri handitan afektatu zituen: honela, epaile eta magistratu gutxi dira kataluniarrek, funtzionari publiko gutxi, eskola publikoetako maisurik gehienak ere ez dira kataluniar. Honi gehitzen badiogu Administrazio publikoan katalana erabiltzeko praktikarik eza (II. Errepublikakoan ez bezala, aurretik Mankomunitateko eta Udaletxerik gehienetako katalanaren erabilera hedatua bait zituen honek), oraingo egoera ordukoa baino askoz larriagoa dela ikusiko dugu berehala.

Legea, hortakoz, Kataluniako parlamentarien deklarazio bat da, katalanaren egoera soziolinguistikoaren larritasunaz.

Legearen helburu soziolinguistikoak

Honela aurkezturik, helburu pedagogiko zabala du Legeak. Besteren artean, eta arrazoizko epe batean, katalana ohizko erabilerako hizkuntza propioa izango duten Administrazio eta hez-

kuntz sistema eskaini nahi dizkio Kataluniako populazioari, askoz errazago balia dadin bere eskubide linguistikoaz.

Nolanahi ere den, legeak ez ditu hiritarrak beren eskubideez baliatzera *behartzen*, izan ere konstituzionalki ez bait dago lurralde-printzipioaren onarpenik eta bi hizkuntza ofizialek elkarbizi behar bait dute Katalunian. Horregatik, Administrazioak behartza mugatzen da eta hiritarren eskubide linguistikoak zeintzu diren erabakitza.

Muga hauen barruan, argi dago katalanaren errebindikazioak, Legearen bidez behikulatuak, zentzu nabarmenki nazionala duela. Gertatzez, berreskurapen politikoaren gaurko prozesuaren bizkarrezurra da errebindikazio hau eta hori azpimarratzen du Lege honek talde parlamentari guztien baiezkotua botua lortu izanak.

Bada Legeak gizarte kataluniarra hizkuntz normaltasunera azkarrago iristea eragin zezakeela diotenik. Baina talde parlamentarietatik hurbil dagoen soziolinguista entzutetsu zenbaitek (hala nola, Partit Socialista Unificat de Catalunya-ko Francesc Vallverdú-k) uste dute, lege-sail bateko lehena baino ez dela oraingo hau, gizarte kataluniarreko gero eta sektore gehiagotan eragingo duten legeetako bat, lege bakoitzaren helburu berriak gizarteak berak asumitzen dituen neurrian. Hau litzateke, adibidez, Québec-eko legegileak egindako bidea.

Dena dela, katalanaren eta gaztelaniaren ofizialtasun bikoitz honek nabarmenki trabatu du normalizazio-prozesua, batez ere Administrazioak bere administratuekin dituen harremanen mailan. Erraza dirudi honelako lege-egoera bat irudikatzeak: lurralde-printzipioan oinarriturik, ofizialtasun bakarra katalanari aitortuko liokeena, baina Katalunian bizi den populazio ez-katalandunari garantiak eskainiko lizkiokeena. Ez da hain erraza, ordea, egoera hori posible egingo lukeen marko juridikoa, Konstituzio espainola, aldatzea. Muga bat du, horregatik, Kataluniako legegileak: adibidez, Belgikan, Québec-en edo Suizan daukatena guztiz azpikoa.

Euskadi eta Katalunia: desberdintasunak eta antzak

Euskal irakurleak, lege hau Euskadikoarekin erkatu nahiko du. Puntu asko dituzte, izan ere, amankomunean Euskadiko eta Kataluniako Hizkuntz Normalizazio Legeek, batez ere hiritarren esku-

bideei dagokienean Administrazioekiko beren harremanetarako. Haatik, desberdintasun zenbait ere aipa daiteke. Adibidez, Lege kataluniarrean ez dago tratamendu geografiko berezirik batere: ez dago zona linguistikorik. Arlo honetan aipatu behar den puntu bakararra Kataluniako bigarren hizkuntza propioari, aranerari, emandako tratamendu berezia da. Hiritarren eskubideak, aldiz, bi hizkuntza ofizialekiko, berdinak dira Printzerriko lurralde osoan.

Baina praktikan dira nabarmenak bi kasuen arteko diferentziak: katalanaren erabilera generalizatua administrazio-idazkietan gertakari bat da; eta, katalana erabiltzeko zailtasunen bat sortzen denean, hiritarrak egunkarietara jotzen du berehala arazoa salatzera. Katalanezko irakaskuntza gero eta eskola gehiagotara hedatuz doa, eta prozesu honen eragile nagusia ez dago inondik ere zentru pribatuen esku: Gironako zentru publiko gehienak, kasurako, katalanizazio-fase aurreratu batean daude. Bartzelonako «industri gerriko»an gertatzen da geldien eta zailen katalanizazioa, irakaslegoan ez-katalandunak gehiengo izanki (ikasleen gurasoen gehiengo ez bezalakoa, ordea).

Inolako zalantzarik gabe, euskal eta kataluniar kasuen berdintasunik handiena errepresio- eta marginazio-mendeak dira. Kezkagarriak dira oraingo Estatuak lehengoaren ezarpen linguistikoe-tako batzu defendatzen jarraitzen duela adierazten duten seinaleak: adibidez, oraingo nahiz trasladatutako funtzionarioei edo periferi mailako funtzionari-gaiei katalan-gaitasunaren birtziklaje- edo konprobazio-eskakizunik ez egitea.

Amaitzeko

Mendetan zehar zapuztu den hizkuntza baten erabilera sustatu eta babesteak diskriminazioarekin duen zerikusia, jubilatuei pensioak emateak duena adinakoa da, edo baliapide ekonomiko urriko hiritarrak inpuetoetatik libratzeak bestekoa, edo hiri handietako bazter-auzoetan eta aldirietan eskolak jasotzeak adinakoa. Normalizazioa burutzeko eginahal guztiak diren-direnean onar daitezten saiatu beharra dago, eta ez dago inondik ere ametitzerik, herri askotako milioika pertsonak hitzegiten duen eta bere etorkizuna erabat segurtatua duen hizkuntza baten kontrako atentatu eta mehatxu bezala aurkeztea ahaleginok.

Euskaratzailea: Jose Antonio Aduriz

M. S. T.